

מעדני אשר

גיליון של"ג
(שנה ז')
פרשת שופטים תש"ע

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך נן מורים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

האם מותר לדיין לדון למי שהחזיר לו אבידה?

בפרשתן ט"ז י"ט ולא תקח שוחד כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים.

יש לחקור האם מותר לדיין לדון בעל דין שהחזיר לו אבידה שנאבד לו או דילמא אסור דהויא שוחד כיון שהחזיר לו את האבידה.

הנה בשו"ת חלקת יעקב חושן משפט סימן א' נשאל בשנים שבאו לדין וקודם שהתחילו לטעון הביא אחד חפץ של הדיין שנאבד ממנו לקיים מצות השבת אבדה האם כשר לדונו או דילמא אסור לדונו.

והשואל רצה להתיר: עפ"י מה שכתב התומים חו"מ סימן ל"ד ס"ק י"ח דמה דמותר במודר הנאה דחמור, כל שכן דמותר לענין שוחד דקילא, וכיון דמבואר בגמ' נדרים ל"ג דמודר הנאה מחזיר לו אבדתו דמחזיר לו דבר ששיך לו, א"כ הכי נמי ליכא בזה משום שוחד דמדעם דנפשיה קמהדר ליה ומותר לדונו.

אבל בשו"ת חלקת יעקב מסיק: לפי עניות דעתי הדבר פשוט דאסור לדונו משום חומרא וחסידות, וקרוב לומר דאף גם עפ"י דינא אסור, דפשיטא דזה לא עדיף מהא דמבואר בגמ' כתובות ק"ה ע"ב רבי ישמעאל ברבי יוסי, הוה רגיל אריסיה דהוה מיתתי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי, יומא חד איתתי ליה בה' בשבתא, א"ל מאי שנא האידינא א"ל דינא אית לי, ואמינא, אגב אורחי אייתתי ליה למר, לא קביל מיניה, א"ל פסילנא לך לדינא, אף על גב דנתן לו דבר ששיך לו רק כיון שהקדים להביא לו פסול לדינא, ולשיטת הרמב"ם פרק כ"ג מסנהדרין אף על פי דין פסול כמבואר בכ"מ שם ובב"י חו"מ ס' ט' ואף לשיטת התוספות שם ועוד פוסקים עכ"פ מצד חומרא וחסידות אסור, א"כ ה"ה הכא.

ודברי התומים הנ"ל נאמרים רק לענין שוחד מאוחר דלא הוי רק מדרבנן, אבל בשוחד דקודם הדין, דמדאורייתא דאקריביה ליה דעתיה והויא ליה כגופיה פשיטא דאף מידי דמותרין לענין מודר הנאה אסור לענין שוחד.

ומביא ראיה ראיה חזקה לפסק הנ"ל: הדגע בעצמך הכי יעלה על הדעת דכל הני דמותר לענין מודר הנאה, לפרוע את חובו לזון בניו ובנותיו, נדרים ל"ח ללמוד עם בניו או לשחוט לו בהמה בריאה עיין ניר"ד סימן רכ"א הכי יעלה על הדעת דכל הני לא יאסרו אצל דיין

משום קירוב דעת, ועיין משנה למלך פ"ה ממלוה ה"ד מסתפק אי מודר הנאה מותר לו למחול את חובו, הכי יעלה על הדעת דלגבי דיין יהיה מותר לו לפסוק אם מחל לו חוב כיון דאפילו כיסה רוק לפניו או נטל גדפא מרישיה כבר נפסל לדינא אי משום חסידות או אף גם מעיקר הדין לשיטת הרמב"ם הנ"ל.

ומסיק החלקת יעקב: וקרוב לי לומר דאף לשארי פוסקים דכל הנו רק ממידת חסידות, בהשבת אבדה דיש קירוב דעת גדול אף לדידהו על פי דין אסור לדון.

מעדני אשר: צריך עיון, כיון שנותן דבר ששיך לו וחייב לעשות את זה, מדוע יהא אסור, וכן דנתי בדבר זה עם כמה גאונים בעניני חושן משפט ואמרו לי דלא מיסתבר שאסור.

האם לדיין מותר לתת כסף לבעל דין כדי שיבא אליו לדין תורה משום דרוצה להתלמד להיות דיין?

הנה בשו"ת רבי עזריאל הילדסהיימר חלק ב' אבן העזר, חושן משפט ומילואים סימן ק"ט כתב הנה כידוע יש שני מיני שוחד שוחד ממון ושוחד דברים כמבואר בחו"מ ס' ט' ונסתפקתי אי שרי להדין לתת שוחד לבעל דין לבוא לפניו לדין דרק מבעל דין לדין אסרה התורה ולא להיפך, וכדמצינו לענין רבית לא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד לזה לזה ולא להיפך, ולא מצאתי גילוי לזה, ולפי הסברא גם זה אסור דהא לאצלווי אסרה התורה והא אצלווי הוא, אכן זה לא יצויר רק בדין קטן הערך שירצה כשיצא לו מוניטין אכן דיין מומחה אין צורך לשטות זה.

ולפי זה מיישב קושיית התוס' כתובות ק"ה ע"ב ד"ה מאי דכתיב דהקשו על הא דאמרין שם בגמ' מאי דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ אם דומה דיין למלך שאינו צריך לכלום, והקשו דהכא משמע דצריכות ממון קאמר משום שוחד דלעיל מיירי ממילי דשוחד, ובמקום אחר סנהדרין ד' ע"ב מיייתי הך דרשא גופה דרב נחמן בר כהן אדיין שאינו בקי וצריך לשאול הוראות ודינין דמסיק התם דרש רב נחמן בר כהן מאי דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ ובתר הכי מסיק דבי נשיאה אוקמו דינא דלא גמיר וכולה שמעתא דהתם מיירי בדינא שאינו הגון מחמת שאינו בקי ואומר ר"ת דמהאי קרא איכא למידק שאינו צריך לא לממון ולא לדברי תורה, ולפי הנ"ל יש ליישב קושייתם, דמשולבות הנך ב' מימרות דע"י שהוא עני בדעת הוא מחזיר על הפתחים שיבואו לפניו לדין.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד

הרב משה יחזקאל פרידמן שליט"א וילמסבורג

לרגל שמחת אירוסי בנו הבה"ח בנימין ניי"ו

עב"ג בת הרב יוסף בנימין וינטרניט שליט"א ירושלים

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצ"ח ויצ"ח בכל אשר יפנה

מדוע בזמן הזה אין מקפידין ללוות אורח הרי זה חיוב?

בפרשתן כא ד' וענו ואמרו ידונו לא שפכו את הדם הזה וענינו לא ראו.

איתא במשנה סוטה מ"ה ע"ב וכי על דעתינו עלתה שזקני ב"ד שופכי דמים הן, אלא, שלא בא על ידינו ופטרנוהו בלא מזון, ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה.

וכן פסק הרמב"ם הלכות אבל פרק יד הלכה ג' כופין ללוייה כדרך שכופין לצדקה, ובית דין היו מתקנין שלוחין ללוות אדם העובר ממקום למקום, ואם נתעצלו בדבר זה מעלה עליהם כאילו שפכו דמים, אפילו המלוה את חבריו ארבע אמות יש לו שכר הרבה, וכמה שיעור לוי שחייב אדם בה, הרב לתלמיד עד עבורה של עיר, והאיש לחבירו עד תחום שבת, והתלמיד לרב עד פרסה, ואם היה רבו מובהק עד שלש פרסאות.

יש להקשות: מדוע בזמן הזה אין מקפידים על דבר זה, כיון דהויא חיוב.

הנה החפץ חיים בספרו אהבת חסד חלק ג' פרק ב' בהג"ה כתב וז"ל ולפלא על העולם שמקילין במצות לוי ומצאתי בסמ"ע חו"מ סימן תכ"ז ס"ק י"א הביא בשם הדרכי משה דהאידיא אין נוהגין אפילו תלמיד לרב עד פרסה, משום דמוחלים על כבודם, ויש לילך עמו או אפילו עם חבריו עד השער או לפחות ארבע אמות, וכותב החפץ חיים דמהגמ' שם משמע דאסור להאורח למחול על מצות לוי, דאמר שם כל שאינו מלוה ומתלוה כאילו שופך דמים, חזינן שאסור למחול, אך יש לומר דשם קאי על עיקר לוי, דהיינו שלא ילו אותו כלל, מה שאין כן לשיעורין הללו, וסמך לדבר זה ממה דאיתא שם בגמ' דרבינא אלויה לרבא כר יצחק ארבע אמות בעיר, ועל כרחק משום דמחל לו על היתר, ועוד היה נראה לומר דמה דכתב הרמב"ם דבית דין היו מתקנים היינו דווקא בזמן שהדרכים אינם מסמנים ואם יטעה בהן יש סכנה מפני חיות ולסטים, אבל במקומותינו שהדרכים מיושבים וגם הם מסמונים אין בכלל זה, אבל כל זה הוא רק ללמד זכות על העולם במה שאינם זהירים לילך עד פרסה או עד תחום שבת, אבל חלילה לפטור עצמו ממצות לוי לגמרי כי מהגמ' משמע שהוא דבר סגולה להמתלה שלא יארע לו אסון בדרך, וגם על ידי הלוי נגמר המצוה בשלימות כי אשל ראשי תיבות אכילה, שתיה, לינה, ושמעתי שהיה מעשה במכניס אורח אחד ששלט אש בנכסיו, ותמהו העולם עליו על מה לא הגינה עליו זכות מצוותו, ואמר גדול הדור אחד מפני שמנהגו היה רק לקבל את האורחים באכילה ושתיה ולא ללוותם כלל, ואכילה ושתיה ראשי תיבות אש.

ובספר באר שבע סוטה מ"ו ב ד"ה כופין מעיר על שהטור ושאר מחברים השמיטו דיני לוי, וכתב דאפשר משום דבזמן הזה אין נוהגין דיני לוי מפני שכל הדרכים הם בחזקת סכנה טפי ממה שהיו בימי חכמי הגמרא ואין אדם חייב למסור עצמו לסכנה בעבור לוי דחייך קודמין.

ובספר כנסת הגדולה חו"מ ס' תל"ו בהגה"ל לבי סעי' י"ד דחה דברי הבאר שבע, דאכתי הויא ליה להביא דיני לוי להיכא שאין שם סכנה.

ובספר ערוך השולחן חו"מ ס' תל"ו סעי' ב' כתב דעכשיו לא נהגו במצות לוי מפני שאין הולכין ברגל אלא נוסעים בקרון ואינו נוסע לבדו, עיין בשו"ת בצל החכמה חלק ד' סימן ל"ד מה שדן באריכות מדוע בזמן הזה אין מקפידין בזה.

מדוע צריכים ערי מקלט לעתיד לבא

וכי יהא כזה מושג של רציחה אפילו בשוגג?

בפרשתן י"ט ח' ט' ואם ירחיב ה' אלהיך את גבלך וגו' ויספת לך עוד שלש ערים.

פירש רש"י הוא מספרי שם קפ"ה הרי תשע, שלש בעבר הירדן, ושלש בארץ כנען, ושלש לעתיד לבוא.

הנה במנחת חינוך מצוה תק"כ כתב מצד הסברא לא יצטרכו לערי מקלט לעתיד לבא כי רק שלום ואמת וטוב יהיה בימי המלך המקווה במהרה בימינו רק גזירת הכתוב לעשות המצוה הזאת.

ובערוך לנו מכות ט' ע"ב הקשה לפי מה דאמרינן בגמ' פסחים ס"ח ע"א דעולא רמי כתיב בלע המות לנצח וכתוב כי הנער בן מאה שנה ימות ומשני הא בישראל הא באומות העולם, הרי דבישראל יבטל המיתה לעתיד לבא ולמה יצרך לערי מקלט עוד, ומתריך: דצריך לומר דמה דאמרינן דיבלע המות זה דוקא שלא יהיה מיתה טבעי מעצמו ע"י מלאך המות, אבל כשירצח האדם ודאי ימות גם לימות המשיח.

וכן החתם סופר בספרו תורת משה בפרשתן מקשה איך שייך שיהא הריגה לעתיד לבא, הרי רש"י שמות פרק כ"א מקורו בגמ' מכות י" ע"ב כתב דמיתה בשוגג היינו ע"י שאחד הרג מזיד ולא הובא לבית דין הקב"ה מסבב שיבואו בפונדק אחד ונהרג זה שהרג במזיד על ידי אחד בשוגג וא"כ לעתיד לבא שיתבער היצר הרע זה לא שייך ומתריך: דאולי יש לומר דהגרים הנתוספים על ישראל לא יבואו למדריגה ההיא אלא די שיהיו בבחינת מדרגת ישראל כמו עתה וא"כ משכחת ליה בגרים.

וכן השל"ה תולדות אדם בית דוד קמ"א כתב וז"ל ובזה יתורץ קושיא שהיתה קשה לי מימי, בפרשת שופטים כתיב דברים י"ט, ח - ט 'ואם ירחיב ה' אלהיך את גבלך וגו' ויספת לך עוד שלש ערים', פירש רש"י שם, והוא מספרי שם קפ"ה הרי תשע, שלש בעבר הירדן, ושלש בארץ כנען, ושלש לעתיד לבוא, ותמיהה, כי בבוא השלמות הזו בודאי לא יקרה שום רע, אפילו כי הרע יכלה מהעולם, ולא יהיה רק טוב בהחלט, עי"ש מה שתירץ דתלוי באיזה זמנים.

ובמשך חכמה בפרשתן כתב דהנה יש שני אופני גאולות, האחת "בעתה" שזה אם לא זכו, ואז יתקיים זכריה י"ג ב' "ואת רוח הטומאה אעביר וכו'" ישעיה י"א ו' "וגר זאב עם כבש", ישעיה ס' י"ח "ולא ישמע עוד שוד ושבר וכו'", ולא יהיה נרצח בשוגג גם כן. והאחת ד"אחישנה", והוא כאשר יזכו ויהיה דור שכולו זכאי סנהדרין צ"ח ע"מ א' ואז יהיה עולם כמנהגו נוהג, ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד ברכות ל"ד ב' ולכן אמר פה "ואם ירחיב ה' את גבולך כי תשמור לעשות את כל המצוה" זהו האופן ד"אחישנה" אז "ויספת לך עוד שלוש ערים על השלוש האלה", ועיין באלשיך בפרשתן, ועיין בלקוטי תורה להאר"י זצ"ל מה שתירץ.

האם מותר לקצוץ עץ מאכל לצורך בניית סוכה?

בפרשתו כ' י"ט כי תצור אל עיר ימים רבים לא תשחית את עצה וכו' כי ממנו תאכל.

הנה **בפנים יפות** בפרשתו כ' י"ט מביא בשם הזית רענן דכתב שהקוצץ אילן עובר בעשה ולא תעשה, וכתב דלכאורה היה נראה דנ"מ מזה אפילו לצורך מצוה כגון עצי מזבח או צורך סוכה, ולא אמרינן דאתי עשה ודחי לא תעשה, משום דהוי עשה ולא תעשה.

אך דוחה הפנים יפות: דאי אפשר לומר מטעם דחיה דהא ק"ל בגמ' שבת קל"ב ב' הא בעינן דבעידנא דמעקר לאו מקיים עשה.

ועוד נראה דלצורך מצוה ליכא איסורא כלל, דלא גרע מאם היה מעולה בדמים שמותר לקצוץ כדאיתא בגמ' ב"ק צ"א ע"ב.

וכן משמע מקרא נחמיה ח' ט"ו ויביאו עלי זית וגו' ועלי עץ עבות, ואחז"ל סוכה ל"ז א' עלי זית לסוכה והיינו ענפים, וכן אמרו במשנה תמיד פ"ב מ"ה בררו משם עצי תאנה למערכה, וכן בר"פ כיצד צולין פסחים ע"ד ע"א שפוד של רמון, ודוחק לומר שכל זה מיירי באילנות זקנים שאין עושין פירות.

וכן כתב בשו"ת שאלת יעב"ץ חלק א' סימן ע"ו שהואיל ולא נאסרה קציצת אילנות אלא רק כשעושה דרך השחתה, וכמו שכתב הרמב"ם הנ"ל, ולכן אם היה מעולה בדמים או שהיה מזיק לשאר אילנות החשובים ממנו מותר לקוצצו, כמבואר בבבא קמא צא ע"ב קל וחומר לדבר מצוה שיש להתיר, וכן מוכח בתמיד כ"ט ע"ב שהוצרכו לתת טעם שאין לוקחים לעצי המערכה משל גפן וזית, משום יישוב ארץ ישראל, והרי בלאו הכי אסור לקצוץ עצי פרי, אלא ודאי שלצורך מצוה מותר, ומכל מקום חששו ליישוב ארץ ישראל, לפי שצריכים להרבה עצים לבערם על המזבח בתמידות.

וכן בשו"ת דברי חיים יורה דעה חלק ב' סימן נ"ז נשאל בבני עיר שאין להם מקוה ראויה ורוצים לעשות מקוה אחת הטוב בעיניהם על פי דת תורה הקדושה ורק שצריך לעקור אילנות העושים פרי אם מותרים בזה ומסיק שמתור, דהנה מבואר מתוך הקרא דלא תשחית דרך השחתה אסור רמב"ם הל' מלכים פ"ו ה"ח אבל אם דבר זה צריך לו ואצל כל העולם חביב הדבר שעושה באילן העושה פרי כמו עילוי בדמי שרי כמו שאמרו בבבא קמא צ"ב ע"א גופני קני דיקלי, ולדבר מצוה בודאי מותר כמו שכתב הפרי תואר יורה"ד סי' כ"ח ס"ק כ"ח.

וכן בשו"ת דובב מישרים חלק א' סוף סימן קל"ד נשאל בנידון שלנו אם מותר לקצוץ אילן לסכך בו הסוכה, והעלה על פי דברי הפנים יפות הנ"ל להתיר, ושכבר קדמו הבאר שבע תמיד כט ע"ב שלצורך מצוה יש להתיר.

ובשו"ת בית יצחק יורה"ד ח"א סימן קמ"ב תמה על עיקר היסוד דלצורך מצוה אין איסור בל תשחית, ממה שכתב הבית יוסף יורה"ד סימן כ"ח וכן פתחי תשובה דשייך בל תשחית בשורף לצורך מצות כסוי הדם, וכתב לחלק בין עצי מזבח דהוי קדושה וכן עצי סוכה דעכ"פ קדוש לזמנו ולא הוי בל תשחית דעלוי קמעליא, משא"כ לשרוף לצורך כסוי הדם.

וכן בשו"ת הר צבי אורח חיים חלק ב' סימן ק"א נשאל אם מותר לו לקצוץ כמה ענפים נושאים פירות בשביל סכך לסוכה כשאין לו

סכך אחר, והשואל כתב לדון בזה משני צדדים א' משום דהוי לצורך מצוה, ב' משום דאינו קוצץ כולו אלא מקצתו. ואפתח במאי דסליק, אם יש בל תשחית בקציצת מקצת מן העץ, מה שכתב דמצד הסברא אין לחלק בין כולו למקצתו דמה לי כולו ומה לי מקצתו, בזה י"ל דאדרבה דמצד הסברא י"ל דלא הוי השחתה כלל, דהיניקה מתפשטת לשאר הענפים ואין כאן השחתה לגמרי.

אלא שבעיקר שני הדברים כבר דנו בזה גדולי האחרונים דהנה במשנה תמיד ריש פ"ב איתא כל העצים כשרים למערכה חוץ משל גפן ושל זית, אבל באלו היו רגילים במרביות של תאנה, והבאר שבע שם הובא במל"מ הלכות איסורי מזבח פ"ז ה"ג כתב על זה וז"ל ומיהו תימא למאן דלית ליה ישוב א"י ממילא איירי משנתנו דקתני אבל באלו היו רגילין במורביות של תאנה, היינו אפילו בתאנה דעבידי פירי, ואמאי לא יהא אסור משום בל תשחית את עצה דהא בפרק החובל משמע בהדיא דהאי קרא אפילו שלא במצור משתעי וכו' ודוחק לומר דמיירי משנתנו בתאנה שהיא מעולה בדמים, דבזה לא היה אומר רב אחא משום ישוב א"י, ושמא י"ל דלצורך מצוה גדולה כי הכא מותר, והמ"מ כתב שם וז"ל לא הבנתי קושיא זאת דמאי דאסור משום בל תשחית אינו אלא לקצץ האילן עצמו משרשו אבל לקצץ ענפים וחריות לא ידעתי היכי רמיזא איסור זה והכא לא היו כורתים כי אם הענפים ברום שרשויה בארעא שבוקו, הנה כי כן שכבר דנו בשני הצדדים, הבאר שבע משום דהוי לצורך מצוה והמ"מ משום דאינו קוצץ כולו אלא מקצתו.

והנה לענין בל תשחית לצורך מצוה שאין איסור, מצאנו כן בשלטי הגבורים ע"ז פ"א שכתב המשחית לצורך מצוה אין בו משום בל תשחית שנדחה איסור זה מפני המצוה שהרי צוו חכמים לקרוע על המת, ובתוס' ב"מ לב ע"ב ד"ה מדברי מבואר שאיסור בל תשחית נדחה מפני כבוד מלך ונשיא, אולם שם מבואר שההיתר הוא מתורת דחייה, דעשה דוחה ל"ת, ולפי זה בנידון דידן לא שייך לומר כן דהוי שלא בעידנא.

אולם דברי הבאר שבע יש להסביר דהא דאמר דלצורך מצוה אין איסור בל תשחית, לאו מתורת דחייה קאתי עלה, ומשום עשה דוחה ל"ת, אלא משום דלא הוי השחתה כשהוא לצורך מצוה דהוי כמשחית ע"מ לתקן, וגם לדעת השלטי גבורים דלצורך מצוה מותר משום דחייה יש ליישב, דלכן היו רגילים במרביות של תאנה דעביד פירי ולא מיתסר משום בל תשחית, משום שנדחה האיסור מפני המצוה, ואע"ג דלא הוי בעידנא מ"מ כריתת עצים למערכה דהוא לציבור הוא לצורך מצוה דרבים, ובשלטי גבורים בזה כשיטת הש"ל שהובא במג"א סימן תמ"ו ס"ק ג' שכתב בשם ר"ת דעשה דרבים דחי ל"ת אע"ג דבעידנא דמעיקר לאו לא מקיים עשה.

לענין הלכה: מותר לקצוץ ענפים של עצי פרי כדי לסכך בהם את הסוכה, ואין בזה איסור משום בל תשחית, ומכל מקום אם אפשר נכון לעשות כן על ידי גוי שהוא יקצוץ הענפים ולא יסייע הישראל עמו, ואם יש לו אילנות סרק בודאי שעדיף לקצוץ מאילני סרק שאין בהם איסור בל תשחית כלל, ויש שאסרו לחתוך אף לדבר מצוה.

מכתבים למערכת

האם מותר לנתוח אבנים מהכותל המערבי לצורך מזכרת מהכותל

מה שכתבתם בשם שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ד' סימן ס"ג שאסור ליטול אבנים מהכותל לצורך מזכרת משום שנוסף לאיסור מעילה ואיסור לאשתמושי ביה הדייטא, איכא איסור חמור דלאו דלא תעשון כן, שהוא לאו לנתוח אבן מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרות, והוא ברור דהוא אף מעזרות דהר הבית, כדאיתא בספרי פרשת ראה פסיקא ס"א מנין לנתוח אבן אחת מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרות.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה להעיר דלפי זה לא רק לנתוח אסור אלא גם מהאבנים הנמצאים בחורי הכותל אסור ליטול אף שלא שייך בזה נתיצה, מ"מ יש בזה איסור מעילה, וכן האיסור להשתמש מהקדש לצורך חול.

מדוע בפרשת שניה של קריאת שמע לא כתבה התורה בכל מאדכם

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע בפרשה שניה של קריאת שמע לא נאמר בכל מאדכם כמו דכתוב בפרשה ראשונה, ותרצתם בששה אופנים, ובאלד מן התרוצחים הבאתם בשם אחרונים לפי שפרשת שמע נאמרה בלשון יחיד, ויכול להיות שימצא יחיד שיהיה לו ממונו חביב עליו מנפש, אבל כללות הציבור שעמהם מדבר מן הנמנע שיהיה להם ממונו חביב מנפשם כי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ולזה בפרשה שניה שמייירי מרבים שהרי נאמרה בלשון רבים, א"כ כשאמר בכל נפשכם מכל שכן בכל מאדכם.

הרב יהושע צבי פרנס שליט"א מלמד במאוס

נראה להעיר דבגמ' חולין צ"א ע"א מגלה לן חז"ל מי הם שממונו חביב עליהם יותר מגופם, דאיתא התם ויותר יעקב לבדו, אמר רבי אלעזר שגשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונו יותר מגופם וכל כך למה לפי שאין פושטין ידיהן בגזל, ועל כן שפיר קאמרי הני רבוותא דהלא אמרו ראיתי בני עליה והם מועטין לפי מה שאמרו רובן בגזל ועל כן אין מקומו כשמדברים לרבים.

על מה שמכּו העולם שלא לקרוע קריעה בבגדיהם כשמגיעים לכותל

מה שהקשתם על מה שמכּו העולם שאינם עושים קריעה כשמגיעים לכותל הרי נפסק להדיא בש"ע דהרואה מקום המקדש חייב לקרוע.

הרב שלמה כהן שליט"א מודיעין עילית

נראה לומר שדווקא פעם שהיו רגילים ללכת עם בגדים אשר יש בהם תפרים, א"כ הבגד לא נפסד לגמרי, ואין החסרון כ"כ מרובה, משא"כ האידנא שהמצאות שאין אדם שהולך עם בגד שנקרע ותפרו, א"כ זהו חסרון כ"כ גדול.

מדוע מברכים על שחיטה

הרי אין מברכים על דבר שהוא מניעת איסור ולא מצוה בפני עצמה

מה שהקשתם בשם הפרי מגדים מדוע מברכים על מצות עשה של שחיטה הרי על מצות לא תעשה אין אנו מברכין כמו ניקור חלב וגיד הנשה משום דהוה לא תעשה, ואם כן שחיטה למאן דסובר וזבחת לאו מצות עשה אלא תיקון הלאו אם כן מדוע מברכים.

הרה"ג מאיר רייזמן שליט"א בני ברק

יש לציין דהמקנה קרושין מ"א מרמה מצוות קידושין, לשחיטה הפרשת תרומה, ושילוח הקן, דבשחיטה ובהפרשת תרומה ומברכים למרות שזה רק שלא יאכל בלא איסור ע"ש.

מדוע מי שחט בהמה ולא בירך על השחיטה יש שיטה שהשחיטה פסולה

מה שהקשתם בשם אחרונים על השחיטה המובא במרדכי ריש חולין דאם ישחוט בלא ברכה פגול הוא ושחיטתו אסורה, והקשתם מדוע פסול השחיטה וכי הברכה מעכב את השחיטה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א יומ"צ מחזיקי הדת

נראה לתרץ, ע"פ מה שהאריך בספר שבט מוסר דרך ל"ז דבשר צריך שמירה מעליא מפני כוחות הטומאה שרוצה לחול על הבשר על כן בירך השוחט בכונה שלימה וכוון לתקן הנפש המגולגלת שם ואם לא יכוין יכול להזיק מי שאוכל הבשר ע"ש וא"כ כשלא בירך אין לאכול הבשר כיון שלא נתקדש ע"י הברכה, ומדיוק הלשון פגול היינו כוחות הטומאה.

האם מהני קבלת גרות כשעושה תנאי מסוים על קבלת הגרות

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' שבת ל"א ע"א מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גייתיני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו, בא לפני הלל, גייריה, דיש להקשות הרי קימ"ל כתובת ע"ד ע"א כל מילתא דליתא לשיתא בליתא, א"כ גירות שאי אפשר לקיים ע"י שליח, איך מהני תנאי בזה, ותרצתם.

הגאון רבי נתן אורטנר שליט"א אביד לאר

נראה לעניות דעתי דאין לזה כל קשר לתנאי, דהחירוש של תנאי הוא כאשר אם עושה מעשה על תנאי, היינו שהדבר חל רק אם יקיים את התנאי, אבל אם לא יקיים התנאי מבטל את המעשה, ואף שאין דיבור מבטל מעשה, בתנאי מהני דילפינן מתנאי בני גז ובני ראובן דזה מועיל, אבל כאן הוא לא גייר אותו על תנאי, שאם לא ילמדנו על רגל אחת תבטל הגירות, אלא הגר אמר שאם תלמדנו כל התורה על רגל אחת אסכים להתנייה, אבל קודם לכן לא היתה גירות כי לא היה קולט על מצוות כי לא ידע כלום מה יקבל על עצמו.

האם יש איסור למחוק פסוקים מקללת או מדיסק

מה שהבאתם חבילה של פוסקים דסבירא ליה דמותר למחוק פסוקים מטייפ וכן מדיסק כיון שאין ניכר בזה הכתיבה.

הרב אברהם חיים שמיסאן שליט"א זכרון יעקב כולל יזכרון מיכאל

יש לציין דבשחיטת תשובות והנהגות חלק ג' ע"מ שכ"ה כתב להדיא שאין בזה שום חשש מכיון שאינו רושם הניכר לבני אדם כלל אין זה נקרא שם, וכמו שלהשיר שם צריך כתב של שם ניכר כך איסור מחיקה זה רק בכהאי גוונא ולכן בקללת של טיפ שאינו ניכר ליכא שום איסור.

הרב יוסף חיים הלוי בירנבוים שליט"א מודיעין עילית כולל באר יוסף

יש לציין דבספר הליכות שלמה חלק א' פרק כ' דבר הלכה ס"ק ל"ד מביא בשם הגרשז"א וצ"ל דאין שום איסור במחיקת קלטת עם שמות.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שורר שליט"א
לבקש המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

ברכת מזל טוב
לידידינו העושה רבות למען הפעת הגליון
הרב החסיד דוד רוטשילד שליט"א קרית ספר
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי הרבים
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י
הרב ישראל פולק שליט"א קרית צאנו נתניה
לעילוי נשמת אמו
מרת פראדיל לאה ע"ה בת הרב שמואל הכהן ז"ל
נפטרה ה' אלול תשל"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב לידידינו
הנדיב הנכבד העומד לימין המערכת בכל עת
גיסו היקר הרה"ג יחזקאל רייך שליט"א
קרית בעש"ט פתח תקוה
לרגל השמחה בהיכנס בנו בכורו היניק וחכים כמר נתן ני"ו לעול תורה ומצוות
יהא רעוא שבזכות זיכוי הרבים ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה
וברכת מזל טוב לאביו העומד לימיני בכל עת
מו"ח הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א